

הכוס מלא. (10) ה. עיטור [כדלהלן] ו. ועיטור
[כדלהלן] ז. נוטלו בשתי ידיו. ח. ונותנו
בימין, ט. ומגביהו מן הקרקע טפה, י.
וכשמברך עליו נותן עיניו בו. ויש אומרים
אף משגרו במתנה לאנשי ביתו.

אמר רבי יוחנן: אנו אין לנו אלא ארבעה
מדברים אלו בלבד: א. הדחה ב. שטיפה ג.
חי ד. ומלא. (11)

תנא: "הדחה" היא רחיצה מבפנים, ואילו
"שטיפה" היא רחיצה מבחוץ.

אמר רבי יוחנן: כל המברך על כוס מלא
נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר [דברים
לב כג] "ומלא ברכת ה' – ים ודרום ירשה"
ודורשים שהמברך את ה' על כוס מלא יירש

בארץ ישראל בצד "ים" שאין שם יישוב,
וכן בצד "דרום" שהוא מקום המדבר בארץ
ישראל, ובמקום שאין יישוב אין שם גבול.

רבי יוסי בר חנינא אומר: זוכה ונוחל שני
עולמים, העולם הזה והעולם הבא.

מבאר הגמרא כיצד עושים "עיטור": רב
יהודה מעטרהו בתלמידים, שהיו יושבים
סביבו כשהיה מברך. רב חפדא מעטר ליה
בנטלי – היה מניח סביב הכוס, כוסות
מלאות יין. (12)

אמר רבי חנן: ומלא את הכוסות שמעטר
בהן, ביין חי, כי אינם עומדות לשתיה ככוס
של ברכה, ומראה בהן את שבח הארץ
שמוציאה יין זה. (13)

שבורה, וראה באליהו רבה שאפילו אם רק
בסיס הכוס שבור, פסול לברכה, אלא אם כן אין
לו אחר, ובשעה"צ [קפג יג] דן אם הקולא
כשאינו לו אחר היא רק כשיכול לעמוד בלא
בסיסו, או אפילו אינו עומד כלל.

10. בטור [קפג] כתב שתהיה מלאה על כל
גדותיה, וכתב במור וקציעה שאע"פ שבכך
גורם שישפך ממנה מעט כשאוחזה, אין בהפסד
מועט זה משום "הפסד אוכלין", ובפרט שאינו
מאבדן ככוונה. אולם הט"ז [שם ד] כתב שימנע
ממילוי המביא לידי הפסד אפילו מועט, וראה
בב"ח [שם] שאין צורך שימלאנה לגמרי, כי
רובו ככולו, [ובסי' העב ו כתב שאפילו
לכתחילה די ברוב, וראה פר"ח שם ט, ולהלן נב
הערה 13].

11. תוס' [ד"ה אין] כתבו שרבי יוחנן מיעט רק
על עיטור ועיטור, שהרי בסמוך הוא עצמו דן
בדין "נוטלו בשתי ידיו".

והרשב"א נקט שרבי יוחנן מודה בכל
העשרה דברים, אלא שדעתו כי רק ארבעה מהם
מעכבים את הברכה, והשאר רק למצוה מן
המובחר. ובירושלמי [ה"ה] הביא רק עיטור
הדחה ומלא, וביאר ביפה עינים שמודה בכל
העשרה, ונקט רק מה ששייך לגוף הכוס.

והרמב"ם [ברכות ז טו] כתב רק את ארבעת
הדברים, ומשמע שנקט כי רבי יוחנן מיעט את
כל השאר.

וראה בהגהות בן אריה שבתיקוני זוהר [מז]
מבואר שעשרה הדברים נתקנו רק לזמן
שביהמ"ק קיים, וכוונת רבי יוחנן שאנו -
בזמנה"ז - אין לנו אלא ארבעה דברים.

12. רבינו חננאל פירש שהיה נותן כוס ליושב
בימינו וכוס ליושב משמאלו, וכשמגיע לברכת
הארץ מוסיף לכוס מאחת הכוסות שבידיהם,
וראה הערה 14.

13. ע"פ יפה עינים.